

4K ETKİNLİKLİ SORU BANKASI

Bu kitapta senin için neler var?

Bu temada neler öğreneceğiz?

Her bölümün başında yer alan bu sayfada, tema içerisindeki **kavramlar** hakkında **bilgi ve önemli detaylar** beş başlık altında verilmiştir.

Anahtar Kavramlar

Tema içerisinde sıkça karşılaşılabilecek **terimlerin** listelendiği kısımdır.

**TASHİH SÜRECİ
DEVAM
ETMEKTEDİR.**

Hücrelendirilmiş Kavrama Testleri

Her alt konu için özenle planlanan testler, çeşitli soru kalıplarıyla kolay ve orta seviyede hazırlanmıştır. Bilgi test edilirken **ÖSYM tarzına** hazırlık olması ve konuları tamamlayacak bir bakış açısıyla kazandırması hedeflenmiştir.

Tema Değerlendirme Testleri

Özenle hazırlanan tema değerlendirme soruları, konuya **bütünsel bir yaklaşım** katarak öğrenilen bilgilerin test edilmesini sağlar.

Köprü Kurma

Geçmiş bilgilerin üzerine yenilerin inşa edileceği bu kısımda çeşitli metinlerden örneklerle öğrenciye **estetik bir bakış** kazandırılması hedeflenmiştir.

BİR DİYECEĞİM VAR

Bu temada neler öğreneceğiz?

İçerik Çerçevesi

- **Sözün Ezgisi** temasında Türk dili ve edebiyatının sözlü kültür ürünlerinden hareketle dilin zenginliği ve ahengi vurgulanmak istenmektedir.
- Türk kültürünün farklı yönlerini yansıtan bir yelpaze içerisinde sözün müziğe yaslanan yönünün ortaya çıktığı örneklerle sözlü geleneği keşfetmek, kültürel zenginliği anlamak ve değerlendirmek amaçlanmaktadır.

Temel Kavuller

- Bu temada öğrencilerin tema çerçevesinde ele alınacak şiirin ve anlatmaya dayalı edebî metinlerin içerik ve yapısı ile ilgili temel bilgilere; ezgi ve ritim kavramlarının anlamına; edebî metinlerin ait olduğu dönemin sosyal ve kültürel özelliklerini yansıttığı bilgisine; kelime türlerinden **isim ve sıfat**, kelime gruplarından da **isim ve sıfat tamlamaları** ile ilgili bilgilere sahip olduğu kabul edilmektedir.

Köprü Kurma

- Şiir ve masal türlerine ilişkin ön bilgiler, bu temada seçilen metinlerin incelenmesine temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kavramlar

- sözlü kültür
- anonim
- olağanüstülük
- kumaca
- varyant
- gelenek

BİR DİYECEĞİM VAR

Geleneksel Türk Tiyatrosu

TEST 01

- (I) Geleneksel Türk tiyatrosu, sözlü halk geleneğinin ürünlerindendir, (II) Bu geleneğe verilen eserler, anonim başka bir deyişle yaratıcısı belli olmayan eserlerdir, (III) Bu oyunların ayrıncı niteliklerinden biri de uzun provalar sonucunda son şeklini alan oyunun bir metne bağlı kalınarak oynanmasıdır, (IV) Bu tip oyunlarda güldürü, şive taklitleri ve yanlış anlaşılmalara dayanan mizah öğeleri söz konusudur, (V) Modern tiyatrodan önemli bir yere sahip olan dekor, sahne, kostüm, ışık gibi unsurlar geleneksel Türk tiyatrosunda yok denecek kadar azdır.
Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde bilgi yanlış vardır?
A) I B) II C) III D) IV E) V
- Aşağıdaki terimlerden hangisi geleneksel Türk tiyatrosu ürünleriyle ilgili **değildir**?
A) Doğaçlama B) Fasıl C) Sufiör D) Anonim E) Hayali
- PIŞEKÂR** – Dikkat et sonra aynı işlemleri sen yapacaksın, işte şimdi fotoğrafın oldu.
KAVUKLU – Nerde?
PIŞEKÂR – Al bakalım, (resmi verir.)
KAVUKLU – Ulan ismail ben böyle miyim?
PIŞEKÂR – Elendim, ben yapmadım fotoğraf makinesi çekti.
KAVUKLU – İyi ama ismail bu resmin kafası yok.
PIŞEKÂR – (Seyircilere bakar.) Hamdıcığım bu makine olmayan şeyi çekmiyor.
KAVUKLU – Ne demek istiyorsun?
PIŞEKÂR – Sen doğru durmamışsın, makinenin ne kabahati var. Sen bu işi öğrendin mi?
KAVUKLU – Öğrendim ama her müşteriye böyle başka, başka şekilde çıkarsa vallahi kimse on para vermez. Dur bakalım ne olacak?
Geleneksel Türk tiyatrosu ürünlerinden alınan bu parçanın bir ortaoyunundan alındığı,
I. Seyirciler önünde oynamıştır.
II. Oyunun kahramanları, Kavuklu ve Pişekar'dır.
III. Kahramanlardan biri diğerinden daha bilgilidir.
belirlemelerinden hangileriyle kesin olarak **kanıtlanmaz**?
A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I ve III

Karekod

Testlerin ön sayfasında yer alan **KAREKOD** okutularak video çözümlerine ulaşılabilir.

Önceki senelerde öğrenilen konulara yenilerinin ekleneceği bu kısımda bilgileri tazelenmesi amaçlanmıştır. Geçmiş **konuların hatırlatılması ve eksiklerin tamamlanması için özetlenmiş bilgilere** yer verilmiştir.

- Kavram Eşleştirme
- Görsel Yorumlama
- Karşılaştırma
- Kısa Cevaplı Sorular
- Boşluk Doldurma
- Doğru – Yanlış
- Yapılandırılmış Grid
- Şiir Tahlihi
- Öykü Oluşturma

tarzında etkinlikler bulunmaktadır.

Yeni müfredatın öğrenciden beklediği **beceri temelleri** bu kısımda yer alan etkinliklerle geliştirilecektir. Konuya ait detayların etkinlikler üzerinden pekişeceği kısımdır.

Etkinlik ve yazılıya hazırlık sayfalarının üstünde yer alan **KAREKOD** okutularak cevap anahtarlarına ve video çözümlerine ulaşılabilir.

Okuldaki sınav takvimiyle uyumlu hazırlanan yazılı sınav soruları, **MEB'in yayınladığı senaryolarla** örtüşmektedir. Konuyu tamamiyle öğrenmenin son halkasını oluşturan bu bölüm, okuldaki başarının geliştirilmesini hedeflemiştir.

Konunun etkinliklerle başlayan öğrenim sürecini klasik sorularla **bütüncül ve eğitim-öğretim dönemi içerisindeki** sınava hazır hâle getiren kısımdır.

Kısa Bilgiler

GELENEKSEL TÜRK TİYATROSU

Geleneksel Türk tiyatrosu, modern tiyatronun dışında kalan göstermelik türlere verilen addır. Geleneksel Türk tiyatrosu, sözlü halk geleneğinin ürünlerindendir. Bu başlık altında **Karagöz**, **orta oyunu**, **kukla**, **meddah** ve **köy seyirlik oyunu** gibi gösteri türleri yer alır. Klasik tiyatrodan çok farklı olan bu türlerin bazı özellikleri şunlardır:

- Eserler, anonim nitelikte olup doğaçlama (tuluata dayalı) oynanır, yazılı bir metne dayanmaz.
- Oyunlarda güldürü, şive taklitleri, yanlış anlaşılmalara dayanan mizahi öğeler söz konusudur.
- Şarkı, dans ve söz oyunlarına dayanan geleneksel tiyatrodaki güldürü ögesi ön plandadır. Bunun yanında ders verici ve eğitici özelliği de vardır.
- Müzik, oyunlarda fazla bir yere sahip değildir. Modern tiyatrodaki önemli bir yere sahip olan dekor, sahne, kostüm ışık gibi unsurlar geleneksel Türk tiyatrosunda yok denecek kadar azdır.
- Geleneksel Türk tiyatrosunun oyunlarından **köy seyirlik oyunlarının** kökeni geçmişteki bolluk törenlerine ve dinî inançlara kadar uzanır. Karagöz ve orta oyunu birbirine benzetmekle birlikte sahneleniş tekniği bakımından birbirinden ayrılır. **Meddah** tek kişilik bir tiyatro örneğidir. **Kukla** ise çok eskiye dayanan; çeşitli şekillerin, tiplerin ve cisimlerin oyunlaştırıldığı bir türdür.

KARAGÖZ (GÖLGE OYUNU)

- Türk halkının ortak değerleriyle beslenen geleneksel Türk tiyatrosunun ürünlerinden biridir.
- Deriden kesilmiş şekillerin (tasvir) arkadan ışık verilerek beyaz bir perde üzerine yansıtılması temeline dayanan oyundur. Oyuna aynı zamanda **gölge oyunu** adı da verilir.
- Bir metne bağlı olmayan, doğaçlama (tuluata dayalı) oynatılan bir oyundur.
- Konular günlük hayattan alınır. Oyunlarda dil sadedir. Halkın konuşma biçimlerine yer verilir.
- Osmanlı'nın sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel yapısının tanınması için önemli ipuçları içerir.
- Olayların geçtiği perdeye **Şeyh Küşteri Meydanı** denir. Perdenin Küşteri Meydanı olarak adlandırılmasının nedeni, Karagöz oyununun kurucusu ve Karagözcülerin "pîr"inin Şeyh Küşteri olmasıdır.
- Oyunu perdeye yansıtır oynatan kişiye **hayalî**, **hayalci** veya **hayalbaz** adı verilir.
- Oyunda Karagözcünün yardımcısına **çırak**, tef çalan kişiye **dayrezen**; müzik yapan, şarkı söyleyen kişiye **yardak** adı verilir.
- Oyunda asıl kahramanlar, **Karagöz** ve **Hacivat**'tir. Karagöz, okumamış bir halk adamıdır. Yabancı kelime ve dil kurallarıyla yüklü kelimeleri anlamaz, bu yabancı kelimeleri Türkçe kelimelere benzeterek onlara farklı anlamlar verir. Hacivat ise öğrenim görmüş, bilgili, her türlü görgü kurallarına uygun davranan biridir.
- Oyunun diğer kişilerinden bazıları şunlardır:
 - **Çelebi**: Malı mülkü olan genç, zengin, mirasyedi bir tiptir.
 - **Zenne**: Orta oyununda veya Karagöz'de kadın rolüne çıkan erkek oyuncu.
 - **Tiryaki**: Konuşmaların en önemli yerinde uyuklamaya başlayan tiptir.
 - **Beberuhi**: Altıkolaç lakabıyla anılan, cüce, yaygaracı bir tiptir.
 - **Tuzsuz Deli Bekir**: Sarhoş, kabadayı bir tiptir.
 - **Himmet**: Sırtında baltası olan, kaba saba bir tiptir.
 - **Efe**: Zorba bir tiptir.
- Bu kişilerin yanı sıra oyunda **Kayserili**, **Acem**, **Arnavut**, **Yahudi**, **Bolulu**, **Frenk**, **Arap** gibi Osmanlı İmparatorluğu içinde yer alan her kesimden insan yer alır.
- Oyuncular usta-çırak ilişkisiyle yetişir.

Etkinlik-3

Aşağıda Karagöz oyunundan bir parça verilmiştir.

(Karagöz ağacın altında uyurken meydanda çöpler birikmeye başlar. Fonda bir kaos müziğin eşliğinde pet şişe, teneke kutu vb.lerden oluşan çöp dağı oluverir meydanda.)

KARAGÖZ – (Uykudan uyanan Karagöz şaşırır.) Öf bu koku da ne böyle? Hayda!.. Ben az önce buraya geldiğimde bu dağ yoktu burada! Allah Allah hayret bir şey?

HACİVAT – (Ters taraftan perdeye gelir.) Yâhu bu koku da ne böyle? Pekiyi Karagöz nerede? Burada bir ağaç olması lâzım? O da, o ağacın altında uyuyormuş! (Seslenir.) Karagöz... Karagöz... Neredesin?

KARAGÖZ – (Şaşkın) Allah Allah! Şimdi de bu dağ sanki bana sesleniyor.

HACİVAT – (Seslenir.) Karagöz... Karagöz!

KARAGÖZ – Yâhu bu bizim Hacivat'ın sesine benziyor.

HACİVAT – (Seslenir.) Karagöz... Karagöz!

KARAGÖZ – Aman Allah'ım, yoksa Hacivat bu dağın altında mı? (Seslenir.) Hacivat... Neredesin?

HACİVAT – (Üzgün) Eyvah, Karagöz bu çöp dağının altında kalmış. Vah benim cefâkar arkadaşım!

(Seslenir.) Karagöz!.. Merak etme seni kurtaracağım.

KARAGÖZ – (Üzgün) Vay başıma gelen! Bak sevgili arkadaşım "Beni kurtar!" diye bağırıyor. (Seslenir.)

Merak etme Hacı Cavcav, seni kurtaracağım. (Çöp dağını deşmeye başlar.)

Bu parçadaki şahıs kadrosu, zaman ve mekânın özelliklerini yazınız. Mekân unsurunun şahısların diyalogunu nasıl etkilediğini açıklayınız.

Etkinlik-4

Aşağıda Karagöz oyunundan bir parça verilmiştir.

(...)

HACİVAT – Sen komşunun aldığına göz koyma, Allah sana da versin. Sen bana, güle güle giysinler, başlarında paralansın de.

KARAGÖZ – İnşallah güle güle giysinler, başlarında paralansın.

HACİVAT – Âmin Karagözüm, darısı başına. Hazır elimde beş on kuruş para varken önümüz kış, gittim odun iskelesine; on çuval kömür, on çeki de odun aldım. Kömürleri kömürlüğe, odunları da odunluğa yerleştirdim.

Karagöz oyunu parçasında geçen aşağıdaki deyimlerin anlamını yazınız.

göz koymak:

başında paralanmak:

darısı başına:

Etkinlik-6

Aşağıda orta oyunundan alınan bir parça verilmiştir.

(...)

PİŞEKÂR — Evet, Allah bakide kalanlara uzun ömürler versin. Ne çare birader, mukadderat.

KAVUKLU — Ne kadar atayım göstermedin?

PİŞEKÂR — Ne atacaksın?

KAVUKLU — Bilmem, sen bu kadar at dedin ya.

PİŞEKÂR — Canım şimdi bundan bertaraf edelim de sen ne âlemdesin, ne iş koyuyorsun? Senin valide, hemşire onlar ne âlemde? Onları soralım anlayalım. Bunlardan başka benden ayrıldıktan sonra bu uzun ayrılık senelerini nasıl geçirdin? Onlardan bahsedelim. Hayırlı iş sahibi olabildin mi bari?

KAVUKLU — İsmailciğim onları hiç açmasak daha iyi olur sanırım. Çünkü bu cahillik yüzünden çekmediğim meşakkat kalmadı. Malum ya bir insan ne kadar akıllı olursa olsun en saf tahsil görmüşten aşağıdır. Ah o tahsil, ah o tahsil! Şimdi bin pişmanım fakat ne faide.

PİŞEKÂR — Evet öyledir birader. Ne yazık ki uçan kuş, kaçan balık bir daha ele geçmez.

KAVUKLU — Öyle deme İsmail benim sandıklanmış sakam vardı da kazara uçurdum, alimallah komşunun penceresinden öteye gidemedi, derhal yakaladım.

PİŞEKÂR — Zevzeklenme Hamdiciğim. Ben misal olarak söyledim. Yani tahsil zamanı geçince bir daha o zaman geri gelmez demek istedim.

KAVUKLU — Öyle ya. O mektep zamanını kaybetmek kadar kötü şey olamaz.

PİŞEKÂR — Öyledir birader çünkü beyin kartlaşır, sertleşir, hariçten gelen her türlü malumat saplanıp kalamaz. Şöyle bir gelir, pek az durur, gider.

KAVUKLU — Ya âdeta misafirlik oynar gibi dışarıdan beyine geldi mi, bir kahve içip hemen gider.

PİŞEKÂR — Canım dimağa girecek malumat adam mı? Misafir gibi bir kahve içer gider mi yahu?

(...)

Orta oyunu parçasında yer alan aşağıdaki kelimelerin anlamını bağlamdan hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu *TDK Güncel Türkçe Sözlük*'ten kontrol ederek kelimenin sözlükteki karşılığını yazınız. Kelimeleri metnin bağlamına uygun olacak şekilde birer cümlede kullanınız.

baki	Anlam: _____ Cümle: _____
mukadderat	Anlam: _____ Cümle: _____
betraraf etmek	Anlam: _____ Cümle: _____
cahillik	Anlam: _____ Cümle: _____
bahsetmek	Anlam: _____ Cümle: _____
dimağ	Anlam: _____ Cümle: _____
malumat	Anlam: _____ Cümle: _____
meşakkat	Anlam: _____ Cümle: _____
misafir	Anlam: _____ Cümle: _____
kazara	Anlam: _____ Cümle: _____

Etkinlik-7

İki Gözüm Hasan Âli,

Mektubunuzda bana bazı sualler yazıp zarfın içine koyduğunuzu bildiriyorsunuz. Hâlbuki zarftan böyle bir şey çıkmadı. Tabii olarak son günlerimiz biraz dalgınlık içinde geçiyor. Ben de bana verdiğiniz “Kiralık Konak”ı otelde unutuvermişim. Binaenaleyh benden onun iadesini beklemeyiniz. En iyisi otelden aratıp, doğrudan doğruya kitapçıya göndermektir. Tabi esnasında ikinci tashihleri bana yollamak kâfidir. Ben düzeltir iade ederim. “Atatürk”e dair bir kitaba başladım. Bunun ne şekilde bir kitap olacağını bilmiyorum. Yalnız kalbimle yazıyorum. Zaten birtakım ilmi ve objektif hatta ideolojik metotlarla ondan bahsetmek ne mümkün! O, hiçbir çerçeveye sığar mı? Bizi vuran büyük elemin sadmesinde onu daha iyi anladığımı sanıyorum. Fakat bunu anlatabilecek miyim? Kalemi her tutuşumda güya onun huzuruna çıkmışım gibi elim titriyor, yüreğim titriyor. Bazen başladığım yazıyı bir kenara bırakıp biraz daha beklemeyi düşünüyorum. Lâkin hep ondan bahsetmek, tekrar onun havasına girmek benim için dayanılmaz ihtiyaçtır. Onu düşünmek ve ondan bahsetmek haricinde her meşgaleyi yavan, faydasız, değmez buluyorum. Pek yakında sizi tekrar okumak ümidiyle, samimi muhabbetlerime inanmanızı dilerim.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Verilen mektup örneğinden hareketle metne yönelik istenenleri yazınız.

Anlatıcı

İçerik

Mektup Türü

Anlatım Biçimi

Düşüncüyü
Geliştirme Yolu

Nesnel İfade

Öznel İfade

Açık İleti

Örtük İleti

1. (I) Geleneksel Türk tiyatrosu, sözlü halk geleneğinin ürünlerindendir. (II) Bu gelenekte verilen eserler, anonim başka bir deyişle yaratıcısı belli olmayan eserlerdir. (III) Bu oyunların ayırıcı niteliklerinden biri de uzun provalar sonucunda son şeklini alan oyunun bir metne bağlı kalınarak oynanmasıdır. (IV) Bu tip oyunlarda güldürü, şive taklitleri ve yanlış anlaşılmalara dayanan mizah öğeleri söz konusudur. (V) Modern tiyatrodan önemli bir yere sahip olan dekor, sahne, kostüm, ışık gibi unsurlar geleneksel Türk tiyatrosunda yok denecek kadar azdır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Aşağıdaki terimlerden hangisi geleneksel Türk tiyatrosu ürünleriyle ilgili değildir?

- A) Doğaçlama B) Fasil C) Sufiör
D) Anonim E) Hayali

3. (I) Orta oyunu; dört bir yanı seyircilerle dolu bir meydanın ortasında, belli bir konu çerçevesinde, herhangi bir yazılı metne bağlı kalmadan, doğaçlama olarak oynanır. (II) Bu oyunlarda başkışiler Kavuklu ile Pişekâr'dır. (III) Karagöz oyunundaki Karagöz'e benzeyen Pişekar, dobra, patavatsız, yalanla dolanla işi olmayıp gördüğü her şeyi olduğu gibi söyleyen biridir. (IV) Karagöz oyunundaki Hacivat'a benzeyen Kavuklu ise herkesin huyuna göre konuşmayı, yüze gülmeyi, aracılık yapmayı bilen, ölçülü, ağırbaşlı bir kişidir. (V) Oyunda gülmece; söz oyunlarına, hazırcevaplılığa, yanlış anlaşılmaya dayanan konuşmalarla ve oyunun diğer tiplerinin ağır taklitleriyle sağlanır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde bilgi yanlış vardır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) IV ve V

4. **PİŞEKÂR** – Dikkat et sonra aynı işlemleri sen yapacaksın, işte şimdi fotoğrafın oldu.

KAVUKLU - Nerde?

PİŞEKÂR – Al bakalım. (Resmi verir.)

KAVUKLU – Ulan İsmail ben böyle miyim?

PİŞEKÂR – Efendim, ben yapmadım fotoğraf makinesi çekti.

KAVUKLU – İyi ama İsmail bu resmin kafası yok.

PİŞEKÂR – (Seyircilere bakar.) Hamdiciğim bu makine olmayan şeyi çekmiyor.

KAVUKLU – Ne demek istiyorsun?

PİŞEKÂR – Sen doğru durmamışsın, makinenin ne kabahati var. Sen bu işi öğrendin mi?

KAVUKLU – Öğrendim ama her müşteriye böyle başka, başka şekilde çıkarsa vallahi kimse on para vermez. Dur bakalım ne olacak?

Geleneksel Türk tiyatrosu ürünlerinden alınan bu parçanın bir orta oyunundan alıntılandığı,

- I. Seyirciler önünde oynanmıştır.
II. Oyunun kahramanları, Kavuklu ve Pişekar'dır.
III. Kahramanlardan biri diğerinden daha bilgilidir.

belirlemelerinden hangileriyle kesin olarak kanıtlanır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

4K

5. **PİŞEKAR** – Senin dikkat etmen (uyanık davranman) ^I
icap eder (gerekir), artık ben gidiyorum. Sen kendi kendine ^{II}
çalış, kazan. Dükkân kirasını, kendi ihtiyacını çıkarıp ^{III}
(sonunu getirip) ecza masrafını temin ettin (sağladın) mi ^{IV}
dokunma keyfine... Artık senin yanına varılmaz (ulaşılmaz). ^V
Haydi Allah hayırlı müşteriler versin.

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinin anlamı parantez () içinde verilen açıklamayla uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. (I) Taklitler yapıp hoş öyküler anlatarak halkı eğlendiren kişiye meddah denir. (II) Meddah, yüksekçe bir yere oturarak canlandırdığı kişileri ağız özelliklerine göre konuşturarak anlatır. (III) Bunu yaparken daha önceden ezberlediği bir metni, izleyicinin karşısında tekrar eder. (IV) Meddah sahnede biri boynuna doladığı mendil, diğeri elinde tuttuğu sopa olmak üzere iki araç kullanır. (V) Mendiliyle çeşitli başlıklar yapıp terini siler, bastonu ise çeşitli süpürge, tüfek, at gibi çeşitli nesnelerin yerine kullanır.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangilerinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Pişekâr: Gene yanlış anladınız.. (Bağırır.) ‘Senin ismin ne ulan’ denmez de ‘Adınızı bağışlar mısınız efendim?’ denir.

Pişekâr bu cümlesiyle aşağıdaki değerlerden hangisini vurgulamış olamaz?

- A) Nezaket B) Terbiye C) Saygı
D) Kibarlık E) Sabır

8. **Pişekâr:** Canım bırak şu saçma lafları. Bak işte buna objektif derler.

Kavuklu: Anlamadım, of çektim toz mu oldu?

Pişekâr: Of çektim değil, işte buna objektif, senin de bunun karşısına geçip herhangi bir vaziyette durmana da poz derler, anladın mı?

Bu parçadan hareketle,

- I. Kişiler, ağız özelliklerine uygun olarak konuşturulmuştur.
- II. Gülmece unsuru, yabancı bir sözcüğün yanlış anlaşılmasıyla sağlanmıştır.
- III. Pişekâr, Kavuklu'ya bilmediği bir sözcüğü sabırla öğretmeye çalışmaktadır.

yargılarından hangileri söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

9. I. **Pişekâr** – Nerelerde idiniz iki gözüm?

Salkım – Ah efendim orasını hiç sormayınız validenin vefatı bizi tarumar etti dersem doğrudur.

Kayarto – Ya efendim (ağlayarak) öyle oldu bizi barbar etti.

Paluze – Aman bacı sen de her şeye karışır, insanı meraklandırır. Bir parça çeneni tutsan olmaz mı?

- II. **Pişekâr** – Efendim, cümleten sefalar geldiniz.

(Dışarıya sesini duyuracak şekilde...) Amma benim pehlivanım!

Zurnacı – (Dışarıdan) Buyur benim şahbazım!

Pişekâr – Bu da hesap değildir.

Zurnacı – Efendim, nedir hesabın?

Pişekâr – Safınaz'ın İzdıvacı oyununun taklidini aldım. Çal da oyunumuz başlasın.

- III. **Kavuklu** – Sorgu sual başladı. Yahu birader, çekil de yolumuza gidelim!

Pişekâr – Sizi gözünüzden çıkaracağım.

Kavuklu – Herife bak, karga gibi gözümü oyacak

Pişekâr – Efendim sizi gözüm ısırtıyor.

Kavuklu – O sizin arsızlığınız. Tevekkeli değil, benim de suratım kaşınıyor.

Pişekâr – Sizi gözünüzden çıkaracağım.

Kavuklu – Herife bak, karga gibi gözümü oyacak

Pişekâr – Efendim sizi gözüm ısırtıyor.

Kavuklu – O sizin arsızlığınız. Tevekkeli değil, benim de suratım kaşınıyor.

4<

Numaralanmış parçaların alındığı bölümler aşağıdakilerin hangisinde doğru gösterilmiştir?

	I	II	III
A)	Mukaddime	Bitiş	Muhavere
B)	Fasıl	Mukaddime	Bitiş
C)	Mukaddime	Muhavere	Fasıl
D)	Fasıl	Mukaddime	Muhavere
E)	Muhavere	Mukaddime	Fasıl

10. **Kavuklu:** Şimdi senin gibi abulabutlar yetişiyor...

Mahvettiniz ulan canım şehir-i İstanbul'u, sizin yüzünüzden evimizden çıkamaz hâle geldik.

Abulabut: (Kavuklu'nun üzerine yürür.) Aaa... Bak babalık orada bir dur bakalım. Bilip bilmeden bizim hakkımızda atıp tutamazsın.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Deyim B) Günlük dil
C) Benzetme D) Karşılaştırma
E) Örneklendirme

1. (I) Kişinin yakınlarına ve tanıdıklarına yazdığı mektuplara özel mektup denir. (II) Anlatılanların sadece gönderici ile alıcıyı ilgilendirdiği bu tür mektuplarda duygu ve düşünceler, içten bir anlatımla dile getirilir. (III) Mektup yazılan kâğıdın sağ alt köşesine tarih yazılır. (IV) Özel mektupların giriş bölümünde mektubun yazılış amacı, gelişme bölümünde asıl anlatılmak istenenler dile getirilir. (V) Sonuç bölümünde ise iyi dilek ve temenniler sıralanarak mektup tamamlanır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışlığı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Edebî mektuplarla özel mektupların karşılaştırıldığı,

- Özel mektuplar arkadaş ve akraba gibi yakın çevre arasında yazılırken edebî mektuplar tanınmış sanatçılar arasında yazılır.
- Özel mektupların içeriğinde düşünceler ön plana çıkarken edebî mektuplarda günlük sorunlar dile getirilir.
- Edebî mektuplarda sanat değeri yüksek bir dil kullanılırken özel mektuplarda günlük konuşma dili tercih edilir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

3. Benim için kutsal bir borç olan vazifem neyi gerektiriyorsa onu yapmaktan çekinmeyeceğim. Dünyanın tadını tattım. Daha çok gencim ama şunu da pek iyi biliyorum ki amacımız vatana hizmettir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki sözcüklerden herhangi birinin yerine kullanılamaz?

- A) Lezzet B) Mukaddes C) Gaye
D) Görev E) İnanç

4. Sonra bazı şiir vardır ki vezinli kafiyeli gelir, bazısı daha başıboş gelir. Hepsine hoş geldin safa geldin demek en güzeli değil mi? Aslolan şey, kelimeleri yaşatmaktır, sen onlara hayat verdikten sonra gerisine karışma. Hatta ufak tefek kusurlarını da hoş görmek bazen şiirin çok lehinde oluyor. Çünkü şiir daima en ummadığımız yerdedir. Zaten yeni vezinler kullanmamdan, taktiği kaldırmamdan filan böyle bir tekamül takip edeceğim gayet tabiiydi. Yani ben filan veya filan şaire benzememek için, ona karşı cephe almak için filan değil, kendi teşekkülümün normal ihtiyaçlarını tatmin ederek ve bu ihtiyaçların yavaş fakat emin tekamülünü takip ederek adım atıyorum.

Bu parçadan hareketle edebî mektuplarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Edebî yönden değer taşırlar.
B) Kişisel görüşlerin dile getirildiği yazılardır.
C) Sanat ve edebiyat anlayışlarına ışık tutarlar.
D) Yazıldığı dönemin dil özelliklerini yansıtır.
E) Kitaplaştırmak için kaleme alınırlar.

4K

5. Benim Biricik Belkıs'ım, hemen hemen ilk defadır ki mektubuna bu kadar fasılalı cevap veriyorum. Fakat ananın ne derece meşgul olduğunu bir bilsen ona hiç sitem edesin gelmez. Fakat doğrusunu istersen bu mesafeli muhabere yüzünden ben kendi kendime sitem etmekteyim.

Benim öz kızım, has yavrum, resmin, o gün bugün penceresinin içinde durmakta. "Neden masanın değil de pencerenin?" diyebilirsin. Odam o kadar küçüktür ki masa sığmaz. Yatağımdan gayrı, ancak namaz kılacak daracık bir yer vardır. Yazılarımı dahi bir tabureye oturarak yatağımın üstünde yazarım. Onun için pencerenin içi, kalemler, kalemtraşlarla doludur. İşte, resmin onların arasından bakmakta."

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Akrabaya yazılmış bir özel mektup örneğidir.
B) Yazar, yaşadığı yer hakkında bilgi vermiştir.
C) Duygular içten bir dil kullanılarak aktarılmıştır.
D) Mektunun gecikme gerekçesi açıklanmıştır.
E) Yazar yazılarının içeriği hakkında fikir belirtmiştir.

6. 11 Şubat 2007 / Berlin

Kıymetli Kardeşim Fuat,

Sonunda fırsat bulup sana yazabildiğim için mutluyum. Bu mektubumda geçen zaman içindeki bütün değişiklikleri uzun uzun anlatacağım.

...

Gözlerinden öprerim, mutlu kal.

Bu parçadan hareketle mektup türü ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Sanatlı ve süslü bir dil kullanılır.
- B) Bir hitap sözüyle başlar.
- C) Yazılış amacı giriş bölümünde belirtilir.
- D) İyi dilekler, sonuç bölümünde dile getirilir.
- E) Kâğıdın sağ üst kısmına tarih ve yer yazılır.

7. Bugünlerde ruhumda yeni bir acı veren dert hâsıl oldu: Mektup! Ben öyle zannediyorum ki İstanbul'dan gelecek mektup benim kalbimin bütün hıçkırıklarını teskin edecek, ruhumun sıkıntısını düzeltecek. Evet, bütün acılarım ve üzüntülerim gidecek.

Bu parçada mektubun aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Teselli etme
- B) Merakı giderme
- C) Ümit verme
- D) Bilgilendirme
- E) Uyarıda bulunma

8. Çok şükür askerlerim pek cesur ve düşmandan daha kuvvetlidirler. Bundan başka hususî inançları, çok defa ölüme sevk eden emirlerimi yerine getirmelerini kolaylaştırıyor.

Bu parçadaki altı çizili söz,

- I. Sürüklemek
- II. Alıştırmak
- III. Göndermek, götürmek

anlamlarından hangileriyle kullanılmış olabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

9 - 10. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Ziyacığım,

Farkında olmadan, merakını tam zamanında teskin etmiş olduğuma cidden sevindim. Mamafih ben yazmış olmayıp da senden bir ihtar mektubu almış olmayı isterdim! Neyse, kısmet değilmiş, doğrusunu istersen ben sabırsızlandım ve senin yazmanı bekleyemedim.

Benden, avlulu, havuzlu, bahçeli bir şiir istemen hoşuma gitmedi Ziyacığım. Ben; senden apartmanlı, tramvaylı, otobüslü bir şiir istesem hoşuna gider mi? Hele "Diyarbakir kokulu" tabirin hakiki bir şairin ağzından çıkacak laf değil. Diyarbakir kokulu, Kayseri kokulu, Trabzon kokulu şiir olur mu Ziyacığım? Hani bazı mecmualarda şiir kitapları tenkit edilirken şöyle denir: *Il chante son pays natal* (Memleketini terennüm ediyor.) O gibi yazılara şiir demeyeceğini biliyorum ve hele benim gibi onlardan tiksindiğini de biliyorum.

9. Bu parçayla ilgili,

- I. Edebî bir mektuptan alıntılanmıştır.
- II. Önemli günlük olaylar dile getirilmiştir.
- III. Samimi bir arkadaşla hitap edilmiştir.
- IV. Bir eleştirmen tarafından yazılmıştır.
- V. Yazarının şiir anlayışını yansıtmaktadır.

yargılarından hangileri söylenemez?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) III ve V
- E) IV ve V

10. Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen,

- I. Şair, yaşadığı yerin ayırıcı özelliklerini şiirine yansıtmayı bilmelidir.
- II. Bir şiir, belli bir yer konu edilerek yazıldığında daha nitelikli hâle gelir.
- III. Şairinin kendisine belli sınırlar çizerek yazdığı şiirler değersizdir.

düşüncelerinden hangileri olamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

1. **KARAGÖZ:** (Yerde sırt üstü yatar.) Off amann, öldüm
 bayıldım, eski hasırlar gibi yerlere yayıldım. (ayağa kalkar)
 Seni gidi utanmaz adam seni; bacası çökmüş, çatısı yıkılmış,
 kiremidi kalmamış ev kıyafetli adam seni, hele bir daha gel!

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangileri fiilimsidir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
 D) III ve IV E) III ve V

2. Orta oyunundaki güldürücülüğü inceleyen bir araştırmacı, sözün kendi başına bir güldürü ögesi olarak kullanılmasının orta oyunun ayırt edici özelliği olduğunu belirtip ekler: Söze dayanan espriler orta oyununun belkemiğidir.

Bu cümlede fiilimsi türünde kaç sözcük vardır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5 E) 6

3. (I) Karagöz oyunları, bir çerçeveye gerili beyaz patiska arkasında konulan ışık kaynağı önünde oynatılır. (II) "Ayna" adı verilen bu perde önceleri 2x2.5 m. iken sonraları 110x80 cm. ebadında yapılmaya başlandı. (III) Perde çerçevesi, kalın siyah bezlerle örtülüdür. (IV) İç tarafta perdenin alt çizgisine paralel kurulmuş tahtadan bir raf vardır ki buna "peş tahtası" adı verilir. (V) Oyunun teknik araç ve gereçleri; zil, tef, kamış, düdük (nareke) perdeyi aydınlatacak kandil veya ampuldür.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde fiilimsi yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. (I) Kavuklu, soğuk bir havada çarşıya inmek zorunda kalmıştır. (II) Ayaklarına keçe terliklerini üzerine de mestlerini geçirerek evden çıkar. (III) Ancak buzlar o kadar kristalizedir ki adım atmakta zorlanır. (IV) Evden çıkar çıkmaz soğuktan ve buzdan kıpırdamaz. (V) Kırk elli adım attıktan sonra yere sırt üstü yuvarlanır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde zarf-fiil vardır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
 D) III ve V E) IV ve V

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil bir arada kullanılmıştır?**

- A) XVIII. yüzyılın sonu ile XIX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan orta oyununun temellerinin daha eskilere dayandığı bilinmektedir.
 B) Yüzyıllar boyunca zevkle seyredilen Karagöz, sanatsal değerini yitirmeyerek günümüze kadar var olmayı başarmıştır.
 C) Araştırmacılar, orta oyununun zaman zaman eski tarzda olduğu gibi klasik ve hareketli bir dansla başladığını iddia ediyor.
 D) Birçok açıdan birbirine benzeyen Karagöz ve orta oyununu ortak noktada buluşturan asıl unsur söze verdikleri önemdir.
 E) Karagöz'deki yanlış anlaşılımların mizah sağlaması bir yana eğitici özellikler içerdiğini de söylemek mümkündür.

6. Karışarak erler arasına
 Bir elinde kalkan, diğerinde kılıç
 Cesur bir savaşıydı
 Kükreyen bir aslan gibi mağrur

Bu dizelerle ilgili,

- I. Kalıcı isim olmuş bir fiilimsi vardır.
 II. İsim-fiil kullanılmıştır.
 III. Zarf-fiil zaman anlamı katmıştır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) II ve III

7. Tiyatro zaman içinde egoların ve hırsların egemen olduğu
 bir alana dönüşmüş, ilkel işlevlerini terk ederek insandan
uzaklaştıkça soyut bir biçime bürünmüş ve bu hâliyle de
sevenlerini defalarca hayal kırıklığına uğratmış.

Bu cümlede numaralanmış sözcüklerden hangisi fiilimsi değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. I. Zenginlik için değil bu çaba
 Ekmek parası için kardeş
 II. Kırlarda uçtuğumuz o ilk mevsim
 Dalgalandan yeşil otlar, ekinler
 III. Mevsim ilkbahardır şimdi
 Tatlı ekşi yemişler sarkıyor dallarımdan
 IV. Aklıma geldikçe durmaz ağlarım
 Gözüm yaşı sel olduğu zamandır
 V. Derin derin sızlarken gönlüm
 Bir tatlı tını duyulur dudaklarından

Numaralanmış dizelerin hangilerinde fiilimsi yoktur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
 D) III ve V E) IV ve V

9. Duyulmaz sesin
 Dertle kaplanmış duvarların içinde
 Gönülde birikmiş pasları silercesine
 Bağır, bağır...
Düşünme yıkılacak diye duvarlar

Bu dizelerde numaralanmış sözcüklerden hangileri fiilimsidir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
 D) III ve V E) IV ve V

10. (I) Henüz yolun yarısında bile olmadığım bu serüven, meddahlık üzerine yaptığım araştırmalarla başladı. (II) Türk geleneksel tiyatro biçimlerinden meddahı seçme nedenim, meddahın halk tiyatrosu ve epik gelenek arasında bir yerde durmasıydı. (III) Bu konunun başarılı bir sentezi olarak beliren meddah, içinde bulunduğu ortamın bütünlüklü bir sanatçısına dönüşerek saygınlık kazanır. (IV) Bu şekliyle insanoğlunun hem duygusal hem de sanatsal gereksinimleri karşılayan önemli bir kişidir. (V) Beğenilerek izlenmesinin temel nedenlerinden biri de bu olsa gerektir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede sıfat görevinde kullanılmış birden fazla sıfat-fiil vardır.
 B) II. cümlede bir fiilimsi yüklem görevini üstlenmiştir.
 C) III. cümlede zarf-fiil cümleye durum anlamı katmıştır.
 D) IV. cümlede kalıcı isme dönüşmüş bir fiilimsi vardır.
 E) V. cümlede farklı türde iki fiilimsi kullanılmıştır.

4<

11. I. **KARAGÖZ** - "Artık müdüre lüzum kalmayacak..." dedin ya!
HACİVAT - Efendim müdür değil mühür! Hani imza yerine bastığın damga yok mu?..
 II. **HACİVAT**: Nereden gelip nereye gidiyorsun bakalım?
KARAGÖZ - Bir yere giden yok, az gezeyim dedim.
 III. **HACİVAT** - Canım lafın gelişi öyle denir. Yani dünden beri nasılsın, neler yapıyorsun?
KARAGÖZ - Bulduğum her işi yapıyorum.
 IV. **HACİVAT** - Aferin, boş duranı kimse sevmez! Okuma yazman da olsaydı hiç işsiz kalmazdın!
KARAGÖZ - Boş kaldıkça çalışıyorum ya...
 V. **HACİVAT** - Değil efendim, yani yanyana gelen harflerin sesini verebiliyor musun?
KARAGÖZ - Ben ses veriyorum, onlar da bir ağızdan şarkı söylüyorlar.

Numaralanmış parçaların hangilerinde adlaşmış sıfat-fiil vardır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
 D) III ve V E) IV ve V

1. Meddah metinlerini genellikle iki kesimde ele alabiliriz()
Birinci kesimde meddahın kendi yaşamında gördüklerini()
geçirdiklerini hikaye biçiminde anlatması() ikincide
de edebiyatta var olan hikâyeleri kendi üslubuna göre
aktarması yer alır.

**Bu parçada yay ayrıçla gösterilen yerlere aşağıdaki
noktalama işaretlerinden hangisi sırasıyla getirilmelidir?**

- A) (:) (:) (.) B) (.) (.) (.) C) (:) (:) (.)
D) (:) (.) (.) E) (.) (.) (.)

2. Aşağıdakilerin hangisinde virgölün kullanımıyla ilgili
yay araç içinde verilen açıklama uyuşmamaktadır?

- A) Sabırlı olursan istediğin her şeyi elde edebilirsin, dedi.
(Tırnak içine alınmayan alıntı sözlerden sonra kullanılır.)
B) Bu, benden göreceğin son iyilikti. (Anlam karışıklığını
önlemek için kullanılır.)
C) Cemil Bey, kırmızı gömlekli olan, uzun süredir tiyatrodaki
çalışıyor. (Ara sözleri ve ara cümleleri belirtmek için
kullanılır.)
D) Diyabet, orta yaş ve ilerisinde en sık görülen
hastalıklardan biri hâline geldi. (Yüklemden uzak düşen
özneyi belirtmek için kullanılır.)
E) Yakınlarımızı sevdiğimiz, anlamaya çalıştığımız zaman
aramızdaki bağ da güçlenir. (Eş görevli sözlerin arasına
konur.)

3. Mektup türünün temel niteliği tabiiğidir() içtenlik()
canlılık gibi özellikler de mektupların edebî değerini sağlar.
Şinasi'nin annesine yazdığı mektup bunlardan biridir() Bir
araştırmacı bu mektupla ilgili şunları söyler() Bir insanın
annesine yazabileceği mektupların en güzeli Şinasi'nin
yazdığıdır.

**Bu parçada yay ayrıçla gösterilen yerlere aşağıdaki
noktalama işaretlerinden hangisi getirilemez?**

- A) Nokta (.) B) Virgül (,) C) İki nokta (:)
D) Noktalı virgül (;) E) Üç nokta (...)

4. Çocuklar için kaleme alınan şiir^I, hikaye ve masallarda
mektup yoluyla anlatım kullanılmıştır. Hem anlatım tekniği^{II}
hem de kitap adı olarak mektubun seçildiği birçok eser^{III}
vardır: Büyüklere Kuşlu Mektuplar^{III}, Ece'den Mektup Geldi^{IV},
Mektup Arkadaşları... Mustafa Ruhi Şirin^V, bu anlatım yolunu
Masal Mektuplar adlı eserinde başarıyla kullanılmıştır.

**Bu parçada numaralanmış virgüllerden hangisi yanlış
kullanılmıştır?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. ZENNE() Vay! Uğular olsun() Böyle nereye teşrifiniz()
ÇELEBİ() Sohbet etmek için arkadaşlarımın yanına
gidiyorum.

**Bu parçada yay ayrıçla gösterilen yerlere sırasıyla
aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi
getirilmelidir?**

- A) (:) (!) (?) (:) B) (:) (!) (?) (:)
C) (-) (!) (.) (-) D) (:) (?) (!) (:)
E) (:) (!) (.) (:)

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalı virgül (;)
diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Karagöz, yanlış anlamalarıyla ön plana çıkar; oyunlardaki
güldürü unsuru da onun bu özelliğiyle şekillenir.
B) Tiyatro, Namık Kemal'e göre bir eğlencedir; eğlencelerin
en faydalısıdır.
C) Geleneksel Türk tiyatrosu; biçim, içerik ve üslup
bakımından özgün nitelikler taşır.
D) Pişekâr, ortaoyunundaki iki önemli tipten biridir; bilgili,
görgülü, hâlden anlayan bir kişidir.
E) Karagöz'ün geçmişi, Orhan Bey zamanına kadar gider;
17. yüzyıldan itibaren ise yaygınlaşmıştır.

7. Bu konuda birer nüshasını amirlerinize^I, meslektaşlarınıza gönderdiğim aşağıdaki açıklamayı yapmak zorunluğunu duyuyorum: İnanılmaz davranışlarınız^{II}; savaşmaktan yorgun düşmüş^{III}, zayıf bir ulusu planlarımıza karşı tüm^{IV} güçlerini toplayarak ayağa kalkmaya mecbur etmiştir^V.

Bu parçada numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Halide Edib Adıvar zengin tecrübelerle dolu(I) uzun(II) meşakkatli ömrü boyunca birçok meşhur şahısla tanışmış(III) onlarla arkadaşlıklar(IV) dostluklar kurmuştur(V)

Bu cümlede numaralanmış yerlerden hangisine noktalı virgül getirilmelidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Aziz Prof. Toynbee,

Nazik mektubunuz() ikimizi de çok sevindirdi ve nazik sözleriniz Adnan'ı tarifsiz derecede memnun etti. Bu dünyada bir daha karşılaşsak da karşılaşmasak da Türkiye'ye yaptığınız ziyaretin hatırasını ikimiz de saklayacağız. Adnan() tamamiyle iyileşiyor() evin içinde dolaşüyor ve mutad üze yatakta makalelerini ()pek acı olanlarını da() yazıyor.

Bu parçada yay ayraçla gösterilen yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri getirilmelidir?

- A) (;) (,) (;) (-) (-) B) (,) (,) (;) (-) (-)
C) (,) (;) (;) (-) (-) D) (,) (,) (,) (-) (-)
E) (,) (,) (;) (-) (,)

10. Sevgili Zafer,

İş yerinde gün e-postaların kontrolü ile başlıyor. 22 Eylül sabahı birinci mesaj alışıl gelmiş, rutin bir mesajdı. İkinci de öyleydi. Sonra gözlerim vefat ve Zafer Kızılkan sözcüklerinin buluşmuş olduğu satıra kilitlendi. Taşıdığı anlam açıktı ama inanmak güçtü, kabullenmek güçtü.

Bu parçada virgül,

- Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.
- Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur.
- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.
- Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.
- Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.

görevlerinden hangileriyle kullanılmamıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

11. Bitig sözcüğünün Türkçenin ilk dönemlerinde karşılıdığı anlamlardan bazıları şunlardır: yazı, kitap, mektup... Bu durum, bu terime karşılık gelecek açık bir sözcüğün bulunmasına engel olmuş; zaman zaman anlam karışıklıkları yaşanmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi noktalama işaretlerinin bu parçada yararlanılan işlevlerinden biri değildir?

- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcük ve sözcük gruplarını ayırmak
- Kendisinden sonra örnek verilecek ifadenin sonuna konmak
- Ögeler arasına virgül girmiş sıralı cümleleri ayırmak
- Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konmak
- Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüphelenilen bilgiler için kullanılır.

1. I. **HACİVAT** (Şarkı söyleyerek perdeye gelir.)

Dil mest olur huşyâr iken

Gaflet gelir bîdâr iken

Bu işve sende var iken

Ey serv-kadd ü gonca-fem

Sayen gibi üftâdenim

II. **ÇELEBİ** – Ooo! Doğru yolumuz tımarhanenin önüne geldik. Acaba sahi mi? “Karagöz çıldırmış.” dediler.**KARAGÖZ** – Karagöz kadar başına taş düşsün!**ÇELEBİ** – Vay Karagöz! burada mısın? Uğurlu kademli olsun!**KARAGÖZ** – Bak şu züppeye! Bir yere girmişiz gibi, yahut dükkân açmışız gibi “Uğurlu kademli olsun.” diyor.III. **HACİVAT** – (Perdeye gelir.) Yazık, Karagöz, yazıkl Şu dünyaya eşek geldin, eşek gideceksin.**KARAGÖZ** – A kerata! Sen eşek gelip de sürücü beygiri mi gideceksin ? (Tokat vurur.)**HACİVAT** – Ah, Karagöz! Kabahat sende değil, senin peder ü maderinde, seni terbiye etmemişler, onun için böyle cahil kaldın.

Numaralanmış parçaların alındığı bölümle aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Muhavere	Bitiş	Fasıl
B)	Fasıl	Muhavere	Bitiş
C)	Giriş	Fasıl	Muhavere
D)	Giriş	Fasıl	Bitiş
E)	Muhavere	Giriş	Fasıl

2. **TAHİR**: Ah, nihayet kurtuldum! Birtakım canilerin elindenkurtularak sürüne sürüne buraya kadar geldim. Ah! Gücümkalmadı. Dünya gözüyle ölmeden bir daha sevgilimi

görseydim. O zaman ölsem de gam yemem. Ben kabahatin

başının kim olduğunu biliyorum. O Karagöz denen hain...

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangileri zarf-fiil değildir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) III ve V E) IV ve V

3. **KARAGÖZ**: (Gelir.) İş anladık.**ZENNE**: Hoppa Bey nasıl oldu?**KARAGÖZ**: Efendim, işin yalanı yok, yanlış var.**ZENNE**: Hoppa geliyor mu, Karagöz?**KARAGÖZ**: Size anlattığım yalanmış. Lokma buradan gittikten sonra Sarıgül tarafından geçerken lokmacı dükkânında birkaç kişi lokma yiyormuş...**ZENNE**: Ey sonra?**KARAGÖZ**: Sonra, bu da kaza ile lokma tenceresinin içine düşmüş, açgözlünün birisi de bunu kapar kapmaz yutmuş.**ZENNE**: Aman Karagöz, baygınlık geliyor, öleceğim! Şimdi, kuzum Karagöz, git de şunu iyi anla!**KARAGÖZ**: Masraf olur.**ZENNE**: Al şu iki lirayı! (Verir.)**KARAGÖZ**: (Alır.) Ben şimdi gider, anlarım. (Gider.)

Bu metinden hareketle,

- I. Zenne, her söze inanan, saf yaratılışlı bir tiptir.
II. Karagöz, çıkarları için yalan uydurabilen bir tiptir.
III. Karagöz, Hoppa Bey'in iyiliğini düşünmektedir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

4. Edebî mektuplar, çoğu kez mektup biçimiyle yazılmış

makale, deneme, eleştiri, anı ve günlük niteliğindeki

yazılardır. Mektubun bir edebiyat türü sayılması, daha çok

kompozisyon ve üslûp nitelikleri bakımındandır. Ancak

anlatım bozuklukları ve imlâ yanlışlarıyla rastgele kaleme

alınmış gibi görünen edebî mektuplar dahi büyük değertaşır. Aslında, sıradan yazışmalar edebî mektupların

çeşnisini artırır.

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangileri fiilimsi değildir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) III ve V E) IV ve V

5. Bir anlatım biçimi olmanın yanı sıra edebî bir tür olan mektuplar, resmî ve özel olmak üzere iki kısma ayrılır. Resmî mektuplar, kamu veya özel sektör arasında veya kendi içlerinde yapılan yazışmalardır. Özel mektuplar; aile, eş, dost, akraba, yakın arkadaş ve meslektaşlar arasında yazılır. Özel mektuplar farklı konularda yazılabilir: tarihî, siyaset, felsefe, ahlak...

Bu parçadaki noktalama işaretleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Nokta tamamlanmış cümlelerin sonuna konmuştur.
B) Virgül, yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılmıştır.
C) Noktalı virgül, ikiden fazla eşdeğer ögenin bulunduğu cümlede öznenin sonuna konmuştur.
D) Üç nokta, anlatımın tamamlanmadığı cümlelerin sonuna konmuştur.
E) İki nokta, kendisinden sonra açıklama yapılacak cümlelerin sonuna konmuştur.

6. Sevgili Kardeşim Siret,

Eserlerini bir hafta evvel aldım, okudum. Ne kadar zevk almış olduğumu tarif etmek pek güçtür fakat tarif etmeğe çalışacağım. Senin şairliğin ve şiirlerin hakkında uzunca bir makale yazmak niyetindeyim. Şimdilik şu kadar arz edeyim ki Kıvılcımlı Kul benim öksüz ve özlem çeken ruhumda yangın çıkardı. Mademki cemiyetin sonu perişanlıktır, vuslatın sonu firkattir, ölümdür, nisyandır, bizi en ziyade sarsan duyguların aşk ve hasret olması pek tabiidir. Bu derin ve kahir duygularımızı samimi bir eda ve etkili bir üslup ile dile getirebilenler, en iyi şairlerdir. Sen gerçekten de onlardansın Siret.

Bu parçayla ilgili,

- I. Edebî mektup örneğidir.
II. III. kişili anlatım tercih edilmiştir.
III. Şiir ve şairle ilgili kişisel görüşler dile getirilmiştir.
IV. Tanık göstermeye başvurulmuştur.
V. Yazıldığı dönemin üslubunu yansıtmaktadır.

yargılarından hangileri söylenemez?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve IV
D) III ve V
E) IV ve V

7. **AK ARAP:** Vay eföndüm, iki gözüm, nur-i aynım hanumeföndi

ZENNE: Oh, Hacı Kandil Safa geldini

AK ARAP: Safa bulduk, ganim?

ZENNE: Nasılsınız, Hacı Kandil?

AK ARAP: Şok sukur! Siz eyu?

KARAGÖZ: (Perdeye gelir.) Vay, Hacı Kandil! Safa geldin!

AK ARAP: Ulak, sen kimsin?

KARAGÖZ: Sen beni bilmedin mi?

AK ARAP: Hayır, bilmedi.

KARAGÖZ: Ben sizin hemşerinizi Hacı Şamandıra'nın sütbiraderi.

AK ARAP: Ayva.

KARAGÖZ: Ayvadan da ver on paralık!

AK ARAP: Sen bizim Tahtagalaya da geldirdi?

KARAGÖZ: Ayva.

AK ARAP: Siz de avlâd Arab'dan mısınız?

KARAGÖZ: Evet, ben de evdeki çoraptanım.

Bu parçadan Karagöz oyununun,

- I. Mizah yanlış anlaşılmalara uğralır.
II. Tiplerin ağız özellikleri taklit edilir.
III. Asıl olay fasıl bölümünde anlatılır.

özelliklerinden hangilerine örnek gösterilebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

8. I. Ayakaltında boş boş dolaşma da alet çantasından İngiliz anahtarını getir.
II. 23 Ekim Cuma günü gözaltına alınıp suçsuzluğu anlaşılınca hemen serbest bırakıldı.
III. Sualtında kalma rekorunu kırmak için gece gündüz demeden çalışıyordu.
IV. Yeraltı zenginliklerimizi en doğru şekilde değerlendirmemiz gerekiyor.
V. Denizaltı üretme fikri ünlü yazar Jules Verne'in romanlarından alınmıştır.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde yazım yanlışı vardır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve IV
D) III ve IV
E) IV ve V

9. • **LAZ:** Merhaba, paba!
KARAGÖZ: Merhaba, sakalı kaba!
LAZ: Nasulsun? Eyu musun, hoş musun?
 • **KARAGÖZ:** Senin ortağına yazacağız, değil mi?
FRENK: O bravo, bravo!
KARAGÖZ: Ortağına ne yazacağız?
FRENK: Ben soylirim, sen yaz.
 • **TİRYAKİ:** Yahu! Sen burada hayme-nişin misin?
KARAGÖZ: Evet, bendeniz kara meşinim! Yerli Kösesini de şimdi suratına yapıştıracağım!

Bu parçalardan hareketle Karagöz oyunu ile ilgili,

- Oyunun temel tiplerinden biri Karagöz'e göre daha görgülü olan Hacivat'tır.
- Toplumun farklı kesimlerinden insanları kendi özellikleriyle yansıtır.
- "Giriş, muhavere, fasıl ve bitiş" adı verilen dört bölümden oluşur.
- Özellikleri bakımından meddaha, sergileniş bakımından ortaoyununa benzer.
- Mizahı sağlamak için yanlış anlaşılmalara ve ses benzerliklerinden yararlanır.

numaralanmış yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve V
 D) III ve IV E) IV ve V

10. Mars ile Jüpiter arasındaki Asteroit Kuşağı'nda yer alan
 I
 Ceres, bilinen cüce gezegenlerin Güneş'e en yakın olanı.
 II
 Ceres'in yüzeyi 2015-2017 döneminde cüce gezegenin
 III
 etrafında dolanan NASA'ya ait Dawn uzay aracı ile detaylı
 IV
 olarak incelenmiş ve çeşitli organik maddeler keşfedilmiştir.
 V

Bu parçada numaralanmış yerlerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Bir iletişim aracı olarak mektubun tarihi() insanlık tarihi ile paralel yürümüştür. Yazının bulunmasından bu yana insanlar ve ülkeler() mektubu farklı amaçlarla kullanmışlardır() birbirleriyle haberleşmek() bilgi ve duygularını paylaşmak() sorunlara çözüm aramak()

Bu parçada yay ayrıla gösterilen yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilmelidir?

- A) (,) (,) (:,) (,) (...) B) (,) (,) (:,) (,) (...)
 C) (,) (,) (:,) (,) (,) (,) D) (:,) (,) (:,) (,) (,) (...)
 E) (,) (,) (:,) (,) (,) (,)

12. (I) Mektuplar için ilk dönemlerde kil tabletler ve papirüs kullanılmış, ortaçağda ise bu malzemelerin yerini "tirşe" adı verilen bir madde almıştır. (II) İnsanlık belleğindeki en eski mektup örnekleri olarak *Firavun Mektupları* gösterilmektedir. (III) Bu mektupların ortak özelliği diplomatik oluşlarıdır. (IV) XIV. yüzyılda kâğıdın bulunmasıyla mektup türü giderek gelişmiş, okuryazar sayısının artmasıyla mektup türü nitelik ve nicelik açısından gelişme göstermiştir. (V) İlk dönem mektupları özel olmaktan daha ziyade politik, edebî, felsefî ve sosyal pek çok konunun tartışıldığı ya da çözümlendiği daha genel ve resmî mektuplardır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül (,) diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?**

- A) Portekiz Mektupları, mektup türünden yararlanılıp yazılan ilk roman olma özelliğini taşır.
 B) Rus edebiyatında mektup, Avrupa edebiyatı ile karşılaştırıldığında daha geç gelişmiş bir türdür.
 C) Türk edebiyatında ilk mektup örnekleri divan edebiyatında görülür, bunlar şiir biçimindedir.
 D) Mektup, Türk edebiyatına Batı'dan giren yeni türlerle birlikte büyük bir gelişme kaydetmiştir.
 E) Cahit Sıttı Tarancı'nın Ziya Osman Saba'ya yazdığı mektuplar, edebî mektuplara örnek gösterilebilir.

14. (I) Dilekçe, bir talebin bildirilmesi veya bir şikâyetin dile getirilmesi amacıyla gerçek kişilerin resmî makamlara sunduğu yazıdır. (II) Dilekçe; çizgisiz, beyaz dosya kâğıdına bilgisayar veya daktiloyla ya da silinmez bir kalem çeşidiyle, el yazısı ile de yazılabilir. (III) Dilekçede söz konusu talep veya şikâyet özet olarak ve anlaşılır şekilde belirtilir, gereksiz ayrıntılara girilmez. (IV) İçten ve sanatlı bir dille imla kurallarına dikkat edilerek yazılır. (V) Dilekçede dilekçe sahibinin adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması zorunludur.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

15. Biz vatana borçlu olduğumuz fedakârlık derecesini düşündükçe bugüne kadar yapılan hizmeti pek küçük buluyoruz.

Bu cümlede yer alan fiilimsi türleri aşağıdakilerin hangisinde örneklenmiştir?

- A) Hislerinizi anlatan satırları okuduğum zaman kalbimin derin hislerle çarptığını duyuyorum.
B) Vatan sevdalıları birkaç kardeşimizin binbir güçlükte Akdeniz'i aşarak yanımıza geldiğini duydunuz mu?
C) Sizleri görmek için ne kadar sabırsızlandığımı bilerseniz oyalanmayı hemen bırakırdınız.
D) Çocukluk hayallerimize ulaşmak uğruna zorlukları aşıp ilerlemeye devam ediyorum.
E) Baharın bu ılık günlerinde bütün çiçekler samimi insanlar gibi gülümseyerek açılıyorlar.

16. Neden yazmıyorsun_I, beni neden endişede bırakıyorsun_{II}?
Mahpus kaldığım şu garip_I, hırçın memlekette özleminle_{II}
yanıyorum_{III}, kırık dökük hatıralar gibi silinip gidiyorum. Her
geçen gün_{IV}...
V

Bu parçada numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

17 - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

KARAGÖZ: Sonra, efendim, yalancı dolma yaptık.

HACİVAT: Bir tabak da bana vermeli idin!

KARAGÖZ: Bir tabak sana verirsek bize bir şey kalmaz.

HACİVAT: Komşuda pişen bize düşer.

KARAGÖZ: Senin evinde pişen bize düşüyor mu?

HACİVAT: Sen gönder, ben de gönderirim.

KARAGÖZ: "Bu, sepete sıcak sıcak konmaz, sonra ekşir, şu kuyuya sarkıtılır." dedim, inandı.

HACİVAT: Demek ki, Karagöz, hanıma dolmayı yutturdun ?

KARAGÖZ: «Olur, Karagöz'üm!» dedi. Ben evvelden birkaç defa kuyuya inmiştim, tecrübem var; dolma tenceresini aldım, zaten evde ip yok, tutunarak kuyuya indim.

HACİVAT: İyi cesaret!

KARAGÖZ: Kuyunun içinde güzelce karnımı doyurdum, tencerenin içinde bir piring tanesi bile kalmadı.

HACİVAT: Belki kalmıştır.

KARAGÖZ: Nasıl kalır? Tencereyi dilimle yaladım.

HACİVAT: Daha neler...

4<

KARAGÖZ: Sonra, "Hanım'a ne yalan uydurayım?" diye düşündüm. Yalandan kuyuya düşmüş gibi yaptım, elimle kuyunun kenarlarını tutarak suya bir daldım bir çıktım; başladım bağırmağa; soğuktan çenelerim de saat zembereği gibi tık tık vurmağa başladı. Hemen halk kuyunun başına toplandı; acele ile, kuyunun makarasını da kafama düşürdüler; neyse, komşudan bir ip almışlar, beni güç hâl ile kuyudan çıkardılar.

17. Bu parçaya göre Karagöz aşağıdakilerden hangisiyle nitelendirilemez?

- A) Açgözlü B) Cesur C) Cömert
D) Sahtekar E) Kurnaz

18. Bu parçayla ilgili,

- I. Benzetmeye başvurulmuştur.
II. Anlatım deyimlerle zenginleştirilmiştir.
III. Mizah unsuru yanlış anlaşılmalara sağlanmıştır.

yargılarından hangileri söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

11. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI-1

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

Puan:

Aşağıdaki metni okuyunuz ve ilgili soruları cevaplayınız.

Geleneksel Türk tiyatrosunun en popüler örneklerinden biri olan gölge oyunu (Karagöz), okuma yazma bilmeyen Karagöz ile yarı aydın ve kuralcı Hacivat'ın diyalogları üzerine kuruludur. Oyunun mizahı, büyük ölçüde Hacivat'ın kullandığı ağıdalı kelimeleri Karagöz'ün yanlış anlaması ve bu yanlış anlamalar üzerine kurulan söz oyunlarından (cinastan) beslenir. Perdede canlandırılan bu figürler toplumsal eleştiriyi, güldürü yoluyla izleyiciye ulaştırır. Oyunun temel amacı eğlendirmek olsa da seyirciye toplumsal ve ahlaki değerleri düşündürme işlevi de vardır.

1. Gölge oyununun mizah unsuru, metne göre hangi iki temel karakter arasındaki zıtlıktan ve hangi iletişim sorunundan doğmaktadır? Açıklayınız.

2. Karagöz oyununda kullanılan figürlerin temel işlevi sadece güldürmek midir? Metinden hareketle bu figürlerin toplumsal açıdan üstlendiği diğer görevi belirtiniz.

3. Metinde anlatılan mizahın sadece yanlış anlamalara dayanması, geleneksel Türk tiyatrosunun genel özelliklerinden olan doğaçlama (tuluat) geleneği ile nasıl bir ilişki kurar? Yorumlayınız.

4. Dilekçe ve e-posta türleri, işlevsel yazılar olmalarına rağmen, edebiyat derslerinde incelenmektedir. Bu türlerin edebî metinler gibi sanatsal amaç taşıyamamasına rağmen ders içeriğinde yer almasının iki temel nedeni ne olabilir?

5. Bir öğrenci, üniversite dekanlığına sınav sonuçlarına itiraz etmek için dilekçe yazmıştır. Aynı öğrenci, yurt dışında yaşayan yakın bir arkadaşına yeni okul deneyimlerini anlatmak için ise mektup yazmıştır. Öğrencinin bu iki metni (dilekçe ve mektup) yazarken kullanması gereken dil ve üslup arasındaki temel farkları resmîlik ve kişisel kavramları üzerinden karşılaştırınız.

6. Aşağıdaki tabloyu size verilen özelliklerden hareketle doldurunuz.

Özellikler	Ait Olduğu Bölüm
☐ Zurnacı, Pişekâr havası çalar. ☐ Pişekâr çıkar ve izleyiciyi selâmladıktan sonra zurnacıyla konuşur. ☐ Daha sonra zurnacı, Kavuklu havasını çalar.	
☐ Pişekâr, izleyicilerden özür diler. ☐ Gelecek oyunun adı seyirciyle paylaşılır. ☐ Oyunun son bölümüdür.	
☐ Oyunun asıl bölümü, belli bir olayın canlandırıldığı bölümüdür. ☐ Bu bölüm, genellikle iki paralel olay dizisinde gelişir. ☐ Dükkân dekorunda gelişen olaylarda genellikle Kavuklu bir iş arar. Pişekâr'ın ona iş bulmasıyla olaylar gelişir.	
☐ Bu bölüm Kavuklu ile Pişekâr'ın tanışma konuşmasıyla başlar. ☐ Kavuklu ile Pişekâr'ın birbirinin sözlerini ters anlamaları bir gülmece oluşturur. ☐ Tekerleme söylenir.	

7.

HACİVAT - Canım, Ramazan'da kilo almanın geçinmekle ne alâkası var anlayamadım?

KARAGÖZ - Anlayamayacak ne var? Her akşam birkaç iftara, her gece birkaç sahura gidiyoruz ya, tabii bir ayda yirmiiki kilo şişmanlıyorum.

HACİVAT - Allah Allah!..

KARAGÖZ - Sonra da parasızlıktan Ramazan sonrası on bir ay akşam yemekleri ile idare ettiğim için ayda iki kilo zayıflayıp gelecek Ramazan'a kadar idare ediyorum.

HACİVAT - Allah iyiliğini versin! Bırak şakayı ama Karagöz'üm, şişmanlık iyi değil! Çeşitli hastalıklara sebep olur.

KARAGÖZ - Hay hay!... Sen şimdi bırak şişmanlığı da Hacı Cavcav, aklıma bir bilmece geldi.

HACİVAT - Hatırın kalmasın, sor bakalım?

KARAGÖZ - Ama bilemezsen bize iftara geleceksiniz!

HACİVAT - Anlayamadım? Öyle şey olur mu?

KARAGÖZ - Pataklarım ha, bal gibi olur!

HACİVAT - Bilmeceyi bilirim siz bize iftara geleceksiniz? Ters oldu ama sor bakalım?

Bu parçada geçen fiilimsileri bulup ilgili yerlere yazınız.

İsim-Fiil	Sıfat-Fiil	Zarf-Fiil

8. Aşağıdaki parçada bulunan yazım yanlışlarını tespit edip karşlarına düzeltilmiş hâllerini yazınız.

Efendim, benim canımdan aziz olan valideciğim,

Geçen ki aldığım mektupunuzda bir yıldan beri hasta olduğunuzu bildirmiş idiniz. Lâkin bundan anladığıma göre, canınızla uğraşır mertepeye gelmişsiniz. Öyle ise efendim, niçin bu zamana kadar bildirmediğiniz? Eğer bildirmiş olsaydınız tahsilin arkasını alıp şimdiye dek Âsitane'ye (İstanbul) gelirdim çünkü bundan mukaddem (önce) daha kolaylıklar vardı. Her ne ise şu günler de işimi bitirmek üzereyimdir. Din ve devlet, vatan ve milletim yoluna kendimi feda etmek isterim. Aman canımdan aziz olan valideciğim, gençlik ve cahillik münasebetiyle size her ne kabahatettim ise cümlesini aff eyle ve hakkını helâl eyle!

İbrahim Şinasi

9. Aşağıdaki dilekçede yay ayrıçla gösterilen yerlere uygun noktalama işaretleri getiriniz.

25()11()2025

T()C()
Sakarya Üniversitesi
Mütercim ve Tercümanlık Bölüm Başkanlığına

Üniversitemiz İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü 2025110 öğrenci numarasına sahip lisans öğrencisiyim() Öğrenci belgesi talep etmekteyim.
Gereğini arz ederim()

Adres()
Cep No()
E()Posta()

Ad-Soyad

İmza

10. Aşağıda e-posta ile ilgili verilen soruların cevabını kısaca yazınız.

a) E-posta adreslerinde mutlaka bulunan işaret nedir?

b) E-postanın konusunun yazıldığı bölüme ne ad verilir?

c) E-postaya belge eklemek için kullanılan bölümün adı nedir?

d) Resmî bir e-postaya başlarken kullanılan genel hitap ifadesi nedir?

e) E-postayı göndermek için tıklanan düğmenin adı nedir?

Kısa Bilgiler

TÜRK DÜNYASI HİKÂYE

Türk dünyası edebiyatı ile Türkiye dışında yaşayan Kırgız, Kırım, Türkmen, Azeri, Özbek, Tatar gibi bütün Türk boylarının oluşturdukları edebiyat kastedilmektedir. Bu boylar, uzun süre Sovyetler Birliği'ne bağlı olarak yaşamışlardır. Sovyetlerin ideolojik yapısına rağmen bu dönemde bile dil ve anlatım yönünden başarılı eserler vermişlerdir. Bu eserler incelendiğinde eserlerde Rus edebiyatının izlerini görmek mümkündür. Bağımsız birer cumhuriyet hâlinde varlıklarını sürdürmeleri ise ancak Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra mümkün olmuştur.

Türk dünyası edebiyatında hikâye türü bir anda oluşmuş değildir. Hikâye türünün ortaya çıkışında halk hikâyelerinin, destanların, efsanelerin, mesnevilerin, Batılı eserlerin ve bazı Rus yazarların etkisi vardır. Eserlerde genellikle savaş (özellikle II. Dünya Savaşı), aşk, halkın yaşantısı gibi konular işlenmiştir.

Türk dünyası edebiyatının önemli hikâye yazarları arasında Neriman Nerimanov, İsa Hüseyinov, Sabir Ehmedov, Seyid Hüseyin (Azeri edebiyatı); Musa Akyiğit, Muhammed Zahir Bigi (Tatar edebiyatı); Cengiz Dağcı, İsmail Gaspralı (Kırım edebiyatı); Cengiz Aytmatov, Ali Tokombaev (Kırgız edebiyatı) gibi isimler sayılabilir.

Etkinlik-1

Aşağıda Türk dünyası hikâyesinden bir parça verilmiştir.

Güneş, Tanrı Dağları'nın doruklarının ardından çekilirken bozkır altın sarısı bir sessizliğe bürünmüştü. Aydar, atının üzerinde durup ufka baktı. Rüzgâr, çadırların iplerini hafifçe sallıyor; uzaklardan kopuz sesine benzeyen bir ezgi geliyordu. Dedesi, küçükken ona bu toprakların yalnızca yaşanacak bir yer değil, geçmişten geleceğe taşınan bir miras olduğunu anlatırdı. "Bizden önce gelenlerin ayak izleri bu bozkırda hâlâ durur," derdi, "onları unutan yolunu kaybeder." Yolculuğu boyunca farklı obalara uğramıştı Aydar. Bir yerde Kazak bir aksakal ona kırmızı ikram etmiş, başka bir yerde Türkmen bir çoban ateşin başında eski bir destan anlatmıştı. Sözcükler bazen farklıydı ama anlatılan duygular hep aynıydı. Yiğitlik, vefa, yurt sevgisi ve birlik... Aydar, bu ortaklığın tesadüf olmadığını, yüzyıllar boyunca süren bir kültürün sessiz ama güçlü izi olduğunu hissediyordu.

Gece ilerlediğinde yıldızlar gökyüzünü doldurdu. Aydar başını kaldırıp onlara baktı. Ayrı ülkeler, ayrı sınırlar vardı belki ama aynı gökyüzü hepsinin üzerindeydi. O an anladı ki Türk dünyası, haritalarda çizilen çizgilerden ibaret değildi; ortak bir dilin, bir tarihin ve aynı umutların yaşadığı büyük bir yürekti.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Hikâyede bozkırın ve doğanın betimlenişi, anlatıcının duygu ve düşüncelerini nasıl yansıtmaktadır?

2. Aydar'ın yolculuğu sırasında farklı obalarda yaşadıkları, Türk dünyası insanları arasındaki hangi ortak özellikleri ortaya koymaktadır?

3. Metinde destanlara ve geçmiş anlatılarına yer verilmesinin hikâyeye kattığı anlam nedir?

Etkinlik-7

Aşağıdaki cümlelerde kip – anlam kayması olan cümleler varsa karşısındaki boşluğa “+” yoksa “–” işareti koyunuz.

Cümleler

1. Bir an önce bahaneleri bir kenara bırakıp derslerine çalışıyorsun.
2. Akşamları babasıyla parka gidip salıncakta sallanmaya bayılır.
3. Treni kaçırsa sabaha dek istasyonda beklemek zorunda kalır.
4. İstanbul'un farklı yerlerince kırk yıl öğretmenlik yaptım.
5. Akşamki yemeği Elif yapmış olacak.

Kısa Bilgiler

BASİT ZAMANLI (ÇEKİMLİ) FİİLLER

Bir fiilin, bir zaman veya kip bildirecek şekilde kullanılmasına basit zamanlı fiil denir. Yani dokuz kipten herhangi biriyle çekimlenmiş bir fiil biçimidir: baktım, bakmalıyım, bakıyorum, baksam, bakacağım, bakayım...

BİRLEŞİK ZAMANLI (ÇEKİMLİ) FİİLLER

Basit çekimli fiillerin sonuna “-idi, -imiş, -ise” ek-fiillerinin getirilmesiyle oluşan fiillere birleşik zamanlı fiil denir. Birleşik zamanlı fiiller üçe ayrılır:

1. Hikâye Birleşik Zamanlı Fiiller: Yapılışı: Basit zamanlı fiil + -idi

Herkes kitap okuyordu. (Şimdiki zamanın hikâyesi) Bizi hiç aramazdı. (Geniş zamanın olumsuzunun hikâyesi)

2. Rivayet Birleşik Zamanlı Fiiller: Yapılışı: Basit zamanlı fiil + -imiş

Her gün köye gidermiş. (Geniş zamanın rivayeti) Bu dosyalara yarın bakacaktı. (Gelecek zamanın rivayeti)

3. Şart (Koşul) Birleşik Zamanlı Fiiller: Yapılışı: Basit zamanlı fiil + -ise

Yarın gelecekte onu birlikte karşılarız. (Gelecek zamanın şartı) Beni beklersen sevinirim. (Geniş zamanın şartı)

Etkinlik-8

Aşağıdaki cümlelerde geçen fiillerin hangi birleşik zamana göre çekimlendiğini karşısındaki boşluğa yazınız.

Cümleler

1. İnsanlar, sayfalar dolusu yazıyı okumak istemiyordu.
2. Planımız, istediğimiz gibi işlerse çok rahat edeceğiz.
3. Sonuçları öğrenmek için biraz daha beklemeliymişiz.
4. Öğretmen olarak atandığım köyün yolları kar yağınca kapanırdı.
5. İstedğim evraklar hafta sonu gelecektir.

4. İşteş Çatılı Fiiller:

Etken fiillere “-ş/-ış/-uş/-üş, -laş/-leş” ekleri getirilerek türetilir. Bir işin en az iki özne tarafından birlikte veya karşılıklı yapıldığını anlatan fiillerdir.

- a) Karşılıklı yapılma: Haçovalılar aşure etkinliğinde buluştular. Davanın tarafları aralarında anlaştılar.
gerçek özne işteş fiil gerçek özne işteş fiil
- b) Birlikte yapılma: Çevresinde kuşlar, kelebekler uçuyordu. Çocuklar bizi görünce kaçtılar.
gerçek özne işteş fiil gerçek özne işteş fiil

Uyarı

Bir iş ya da eylem birden çok kişi tarafından yapılabilir. Öznenin çoğul olması eylemin işteş olduğunu göstermez. İşteş fiilin özelliği birlikte veya karşılıklı yapma bildirmesidir. Örneğin, “Amcamlar balığa gittiler.” cümlesindeki fiil (gittiler) böyle bir durum bildirmediği için işteş değildir.

Uyarı

İçinde “-ş” ya da “-ış / -üş” eki bulunan her fiil işteş sayılmaz. Örneğin, “Tek başına dünyayı dolaştı.” veya “Çok zor yetiştik.” cümlelerinde geçen “dolaş-” ve “yetiş-” fiilleri birlikte veya karşılıklı yapma bildirmiyor. Yani tek özne tarafından da yapılabilir.

Uyarı

Türkçede isim soylu sözcüklerden “-laş / -leş” ekiyle türetilen oluş fiilleri vardır. Bir durumdan başka bir duruma geçiş, yani “nitelikte eşitlik” anlatan bu fiillerde, karşılıklı ya da birlikte yapma anlamı yoktur:
Önce teni esmerleşti, sonra minicik elleri nasırlaştı. Ufuk akşama doğru kızılılaştı.

Etkinlik-9

Aşağıda verilen cümlelerin öznesine göre çatı özelliğini karşısındaki boşluğa yazınız.

	Cümleler	Öznesine Göre Çatı Özelliği
1.	Vitrinler böyle günlerde özenle süslenir.	
2.	Amcam, iş yerine yakın başka bir semte taşındı.	
3.	İnsanı hasta edecek türden bir rüzgâr esiyordu.	
4.	Herkes bu filmi beğeniyor.	
5.	Kaptanın seyir defterini büyük bir heyecanla okumaya başladık.	
6.	Kızılırmak, Karadeniz’e dökülür.	
7.	Yolda karşılaşıncı selamlaştılar.	
8.	Sonuçlar, adaylara duyurulmuş.	

Etkinlik-10

Aşağıda verilen cümlelerin nesnesine göre çatı özelliğini karşısındaki boşluğa yazınız.

Cümleler	Nesnesine Göre Çatı Özelliği
1. O, eserlerinde karakterleri başarıyla işliyor.	
2. Çocuk, ne kadar da büyümüş!	
3. Çocuklarına her sabah süt içirir.	
4. Hemşire, güvenlik görevlisini aradı.	
5. Rakip takımın atağını bu defa da muhteşem kalecimiz durdurdu.	
6. Azar işitmek için babasından köşe bucak saklanıyor.	
7. Dün yine saati kurmayı unuttum.	
8. Askerdeki oğluna göndereceği mektubu komşusuna yazdırdı.	
9. Mağaza pek çok ürünün fiyatını indirdi.	
10. Zavallı adam, bu yaşında yine yalnız kaldı.	

Etkinlik-11

Aşağıda verilen cümlelerin hem öznesine hem de nesnesine göre çatı özelliğini karşısındaki boşluğa yazınız.

Cümleler	Öznesine Göre	Nesnesine Göre
1. Arkadaşlarının nerede olduğunu görebilmek için bir süre etrafına bakındı.		
2. Büyük bir ciddiyetle konuşmasına devam ederken öğrenciler gülüşüyordu.		
3. Nişanda verilen armağanlar, gelinin işlemeli kesesinde toplandı.		
4. Dönüşü mümkün olmayan zorluklarla dolu bir yola girmiştik.		
5. Bu olayın niçin beklentilerimizin dışında geliştiğini araştırıyoruz.		
6. Aralarındaki meseleyi halletmek niyetiyle bir toplantıda buluştular.		
7. Yeşil renkli şirin kuşu, minik kafesinden dikkatlice çıkardı.		
8. Güvenlik görevlisi, falezlere doğru gitmek isteyen gençleri döndürdü.		
9. Ünlü mekânın sahibi tanıdıklarını en ön sıraya oturtmuştu.		
10. Ofisteki eşyaların hepsini özel bir firmaya taşıtmışlar.		

1. (I) Türklerin ilk yazılı eseri olan Orhun Abideleri, Göktürk alfabesi ile yazılmıştır. (II) VIII. yüzyıldan kalma bu yazıtlarda zaman içinde işlenerek gelişmiş ve yalın bir dil kullanılmıştır. (III) Tarih, coğrafya ve dil bilime kaynaklık eden Orhun Abideleri, 1889 yılında Rus tarihçi Yardsintev tarafından bulunmuş; Danimarkalı William Thomsen tarafından okunmuştur. (IV) Abidelerin ilki Bilge Tonyukuk tarafından 720 yılında, ikinci abide 732 yılında Kültigin adına, üçüncü abide ise 735 yılında Bilge Kağan adına dikilmiştir. (V) Yollug tigin tarafından yazılan abideler, Uygur tarihiyle ilgili önemli bilgiler içermektedir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Tanrı gibi gökte olmuş Türk Bilge Kağanı, bu zamanda oturdum. Sözümlü tamamıyla işit. Bilhassa küçük kardeş I yeğenim, II oğlum, III bütün soyum, milletim, güneydeki şadpıt beyleri, kuzeydeki tarkat, buyruk beyleri, Otuz Tatar, Dokuz Oğuz beyleri, millet! Bu sözümlü IV iyice işit, V adamakıllı dinle.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangileri anlamca birbirine en yakındır?

- A) I ve III B) II ve III C) III ve IV
D) III ve V E) IV ve V

3. Türk milleti! Üstte gök çökmedikçe, altta yer delinmedikçe senin ilini ve töreni kim bozabilir?

Bilge Kağan bu sözleriyle,

- I. Türk tarihinin köklülüğünü
II. Türk devletinin ve töresinin gücünü
III. Türk milletinin cesaret ve disiplinini

durumlarından hangilerini vurgulamıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

4. *Orhun Abideleri*, Türk adının geçtiği ilk Türkçe metin olmasıyla Türk tarihinin temel belgelerinden biridir. Taşlar üzerine kazınmış bu yazıtlar, devlet adamlarının millete hesap verişini belgeler. Edebî açıdan ise Türk edebiyatının ve söylev sanatının ilk şaheserlerinden biridir. *Orhun Abideleri*, Türk milletinin bin yılı aşan köklerini bugüne bağlayan "ebedî bir can damarı" gibidir; bu damar sayesinde tarihin derinliklerindeki millî şuur ve dil zenginliği bugünün nesillerini beslemeye devam eder.

Bu parçadan hareketle *Orhun Abideleri* ile ilgili,

- I. Zengin bir dille oluşturulmuş bir söylev örneğidir.
II. Öncesinde yazı dilini örnekleyen bir belge yoktur
III. Tarihî ve edebî açıdan eşsiz bir değere sahiptir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

4K

5. • Babam İltiş Kağan on yedi erle dışarı çıkmış, toplanıp yedi yüz er olmuş ve Çin esaretine son verip devleti toparlamıştır.
- Çin milletinin sözü tatlı, ipek kumaşı yumuşak imiş. Tatlı sözle, yumuşak ipek kumaşla aldatıp uzak milleti öylece yaklaştırmış. Yaklaştırdı, konduktan sonra, kötü şeyleri o zaman düşünürmüş.
- Tanrı kuvvet verdiği için babam kağanın askeri kurt gibi imiş, düşmanı koyun gibi imiş.
- Türk milleti! Tokluğun kıymetini bilmezsin. Acıksan tokluk düşünmezsin. Bir doysan açlığı düşünmezsin. Öyle olduğun için beslemiş olan kağanının sözünü almadan her yere gittin. Hep orda mahvoldun, yok edildin.

Bu parçalardan hareketle *Orhun Abideleri* ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tarihî olaylara yer verdiği
B) Düşmanlar hakkında fikir sunduğu
C) Sanatlı bir dile sahip olduğu
D) Çin tarihini önemli olaylarını anlattığı
E) Milletin olumsuz özelliklerine değindiği

6. Batıya giden, gittin. Doğuya giden gittin. Gittiğin yerde hayrın şu olmalı: Kanın su gibi koştı, kemiğin dağ gibi yattı. Beylik erkek evladın kul oldu, hanımlık kız evladın cariyeye oldu. Bilmediğin için, kötülüğün yüzünden amcam kağan uçup gitti.

Bu parçada aşağıdaki söz sanatlarının hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Benzetme - Abartma
B) Kişileştirme - Benzetme
C) İstiare - Abartma
D) Tecahül-i arif - benzetme
E) Hüsnütalil - kişileştirme

7. Varlıklı, zengin millet üzerine oturmam. İçte aşız, dışta donsuz; düşkün, perişan millet üzerine oturdum. Küçük kardeşim Kül Tigin ile konuştuk. Babamızın, amcamızın kazanmış olduğu milletin adı sanı yok olması diye Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturmam.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. kişi ağzından yazılmıştır.
B) Bir sözcük iki farklı anlamda kullanılmıştır.
C) Karşıt anlamlı sözcüklere yer verilmiştir.
D) Neden bildiren bir cümleye yer verilmiştir.
E) Nitelik bildiren sözler anlatımı zengileştirmiştir.

8. Kül Tigin yirmi altı yaşında iken Kırgız'a doğru ordu sevk ettik. Mızrak batımı karı söküp, Kögmen Ormanı'nı aşarak yürüyüp kırgız kavmini uykuda basdık.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki sözcüklerden herhangi birinin anlamı değildir?

- A) Bir yere baskın yapmak
B) Adım atarak ilerlemek, gitmek
C) Geçip gitmeye engel olan zorlukları atlatmak
D) Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek
E) Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek

9. Babam [İlteriş] kağan (...) doğuya, batıya asker sevk edip toplamış, yığmış. Hepsini yedi yüz er olmuş. Yedi yüz er olup ılsızlaşmış, kağansızlaşmış milleti, cariyeye olmuş, kul olmuş milleti, Türk töresini bırakmış milleti, ecdadımın töresince yaratmış, yetiştirmiş. Tölis, Tarduş milletini orada tanzim etmiş; yabguyu, şadı orada vermiş. Güneyde Çin milleti, kuzeyde Baz Kağan, Dokuz Oğuz kavmi, Kırgız, Otuz Tatar, Kitay ve Tataı gibi pek çok düşmanla mücadele etmiştir. Babam kağan kırk yedi defa ordu sevk etmiş, yirmi savaş yapmış; Tanrı lütfettiği için illiyi ılsızletmiş, kağanlıyı kağansızlatmış, düşmanı tabi kılmış, başlıya baş eğdirmiş, dizliye diz çöktürmüştür. Babam kağan öylece ili, töreyi kazanıp uçup gitmiştir.

Kül Tigin Abidesi'nden alınan bu parçaya göre İlteriş Kağan'la ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Türk devletini yeniden kurmuştur.
B) Çin devletini hâkimiyeti altına almıştır.
C) Tanrının lütfuyla birçok savaş kazanmıştır.
D) Savaşlarda bazı devletleri yıkmıştır.
E) Milleti bağımsız hâle getirmiştir.

4<

10. Tanrı buyurduğu için, kendim devletli olduğum için kağan oturdum. Kağan oturup aç, fakir milleti hep toplattım. Fakir milleti zengin kıldım. Az milleti çok kıldım. Yoksa bu sözümde yalan var mı?

Bilge Kağan Abidesi'nden alınan bu parçadan hareketle,

- I. Kağan, tahta doğuştan hakkı olduğu için tanrının emriyle oturmuştur.
II. Kağan'ın birinci sorumluluğu orduyu güçlü tutup savaş etmektir.
III. Kağan, sosyal devlet anlayışına uygun hareket ederek toplum zenginleştirmelidir.
IV. Kağan, devletin sınırlarının genişliğini, halkın refahından üstte tutar.
V. Türk devletlerinde kağanın önemli görevlerinden biri, nüfusu artırmaktır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve III
B) I ve IV
C) II ve IV
D) III ve V
E) IV ve V

1. Türkçede fiiller, fiil kök veya gövdelerine kip ve kişi eki getirilerek çekimlenir.

Buna göre,

Ertesi sabah erkenden evden cıktım. Zühdü Efendi isminde
I
akrabadan daha yakın, baba yerinde bildiğim bir zatla
II
karşılaştım. Onunla beraber Şehzadebaşı'na kadar geldik ve
III
bির çay içmek üzere yüksek bir kıraathaneden içeriye girdik.
IV
V

parçasında numaralanmış sözcüklerden hangisi çekimli fiil değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Ne doğan güne hükmüm geçer,
Ne hâlden anlayan bulunur;
Ah aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.

Ve gönül Tanrısına der ki:
– Pervam yok verdiğin elemden;
Her mihnet kabulüm, yeter ki
Gün eksilmesin pencereden!

Bu dizelerdeki altı çizili sözcüklerden kaç tane çekimli fiil değildir?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5 E) 6

3. Haber kipleri, eklendiği fiile zaman anlamı katar.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiil haber kiplerinden biriyle çekimlenmemiştir?

- A) Babam, uzun yıllardır kasabamızdaki Guraba Hastanesinde görev yapıyor.
B) Tevfik Fikret gibi muhteşem bir şairi şahsen tanımakta hayli gecikmişim.
C) Bana eliyle işaret ederek odanın sağ tarafındaki koltuklardan birini gösterdi.
D) Sakın bir daha karşılığını tam olarak almadan hiç kimseye para verme.
E) Buralarda yerlere serilen içi yün dolu, sert yataklar üzerinde yatılır.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiil kişi yönüyle diğerlerinden farklıdır?

- A) Selim, başka bir çaresi kalmayınca mecburen babasının evine döndü.
B) Hakikati dinleyince Akif'e ne kadar kötü davrandığını anlayacak.
C) Hiç değilse bu sefer verdiği sözleri zamanında yerine getirmeli.
D) Tarihî konak, çamurlu ve bozuk bir yolun sağındaki düzlüğe kurulmuş.
E) Sana gereken gücü her zaman damarlarındaki soylu kanda bulacaksın.

5. Fakacı Sıtkı Efendi gece yarısından sonra evine dönerken bir yangın yerinden boğuk feryatlar geldiğini ışitti.
I
Karmanyolacılar yine biçarenin birini soyuyorlar, diye geçirdi
II
içinden. Sıtkı Efendi böyle durumlara hiç dayanamaz. Ne
III
zaman böyle bir şey olsa hemen revolverini çekip sesin
IV
geldiği tarafa koşmaya başlar.
V

Bu parçada numaralanmış fiillerden hangisi diğerlerinden farklı bir kiple çekimlenmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Geçmişe bir sünger çektik:

– Bu tatsızlık artık bir son bulmalı. Gel, beraber çalışalım.
I
II
Salih büyük bir memnuniyetle:
– Olur, dedi.
V

Bu parçada numaralanmış fiillerden hangileri haber kipleriyle çekimlenmiştir?

- A) I ve II B) I ve V C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V

7. Bir kelimeyi bir başka dile çeviremiyorsanız bu sadece dilsel bir mesele değildir. O kelimenin arkasında saklanan I kültürel, duygusal, tarihsel katmanlar, o toplumun hayata bakışının da çevrilemez II olduğunu gösterir III çünkü dil, sadece bir iletişim aracı değil; aynı zamanda bir toplumun kendini nasıl gördüğünün IV, nasıl düşündüğünün ve nasıl hissettiğinin aynasıdır. Türkçe, bu anlamda yalnızca bir dil değil; Türk kültürünün yüzyıllar boyunca damıttığı V bir düşünme biçimidir.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi çekimli fiildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Onu görünce keşke dürüst olsan, diyeceğim.

Bu cümlede numaralanmış sözcüklerle ilgili,

- I. Çekimli fiillerdir.
II. Haber kipleriyle çekimlenmişlerdir.
III. Kişi eki almışlardır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

9. Türk, Oğuz beyleri, milleti isitin. Üstte gök basmasa, I altta yer delinmese, II Türk milleti ilini, töreni kim bozabilir? III Disiplinsizliğinden dolayı beslemiş olan bilgili kağanınla hür IV ve müstakil iline karşı karşı hata ettin, V kötü hâle soktun.

Bu parçada numaralanmış fiillerden hangileri haber kipleriyle çekimlenmiştir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve V
D) III ve IV E) IV ve V

10. İnsan yaşlandıkça çocukluğunu ve ilk gençlik çağını yeniden yaşamaya başlar, demişler. Meğer, ne kadar doğru sözmüş bu. Gerçi, ihtiyar adam, hayatının o uzak devirlerine hayaliyle dönüyor ama geçmişteki heyecanlarını, sevinç ve acılarını bütün canlılığıyla hissediyor. Sanki, elli yıl, altmış yıl ötelerde kalan çocuk, koşa koşa, atlaya atlaya geriye dönüp yıpranmış, aşınmış kalıbının içine giriyor ve orada eski gevrek sesiyle gülüp ağlamaya başlıyor.

Bu parçadaki çekimli fiillerle ilgili,

- I. Haber kipiyle çekimlenmişlerdir.
II. Zaman anlamı taşımaktadırlar.
III. Aynı kişiye göre çekimlenmişlerdir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kip eki, kendi anlamında kullanılmamıştır?

- A) Hiçbir zaman dikkati elden bırakmaz.
B) Şöyle istediğimiz gibi bir gün geçirelim.
C) Haftaya bir toplantı için İstanbul'a gidiyorum.
D) Dün onu Kızılay'da, bir kitapçıda görmüş.
E) Seni aynı konuda defalarca uyardım.

12. Ünye'den cıktım I başım selamet
Ceviz deresinde koptu II gıyamet
Gadın kız gardaşım sana emanet
Ağla anam ağla, III sen bana ağla
Çifte doktor getir, IV yaremi bağla V

Bu dizelerde numaralanmış fiillerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. fiil görülen geçmiş zamanla çekimlenmiştir.
B) II. fiil eylemin söylenme zamanından önce gerçekleştiğini bildirmektedir.
C) III, fiil ikinci tekil kişiye göre çekimlenmiştir.
D) IV. fiil geniş zamanla çekimlenmiştir.
E) V. fiil emir kipiyle çekimlenmiştir.

11. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 2. YAZILI SINAVI-1

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

Puan:

Çocuk, dürbünüyle uzaklara, Isık-Göl'ün maviliklerine bakıyordu. Orada, ufkun birleştiği yerde beyaz bir gemi süzülürdü her zaman. Çocuk, o gemide babasının çalıştığına inanırdı. Babası bir balık olmalıydı ki o kadar uzaklara gidebilsin... "Dedem derdi ki, insanlar eskiden geyiklerden türemişler. Boynuzlu Maral Ana bizi korumuş. Ama sonra insanlar kötüleşmiş, Maral Ana'nın çocuklarını vurmuşlar. Maral Ana da küsüp gitmiş yüksek dağlara." Çocuk bunları düşünürken çantasını sırtına verdi. Okula gitmek için uzun bir yolu vardı ama o hiç yorulmazdı. Yol boyunca taşlarla konuşur, bitkilere isimler takardı. "Eyerli Taş", "Kurt Taşı", "Uyuşuk Taş"... Her birinin bir ruhu vardı onun gözünde. Bir gün o beyaz gemiye ulaşacağını biliyordu. Bir balık olup suyun üzerinde süzülecek, babasına kavuşacaktı. Ama dedesi Mümin Efendi'nin masalları ile sert gerçeklik arasında sıkışıp kalmıştı. Mümin Dedesi dünyadaki tek dostuydu, geri kalan her şey –özellikle de kaba saba eniştesi Orozkul– ona bu masalsı dünyayı dar ediyordu. "Gidiyorum Maral Ana," diye fısıldadı çocuk dağlara doğru. "Gidiyorum ama kalbim burada, senin masalında kalıyor."

1, 2 ve 3 numaralı soruları Cengiz Aytmatov'un *Beyaz Gemi* adlı eserinden alınan bu metne göre cevaplayınız.

1. Metinde geçen "Beyaz Gemi" ve "Balık olma isteği" kavramları, çocuğun iç dünyasındaki hangi arayışı ve duyguyu temsil etmektedir? Metinden hareketle açıklayınız.

2. Mümin Dede'nin anlattığı "Maral Ana Efsanesi"nin çocuk üzerindeki etkisi nedir? İnsanların zamanla değişimi ile efsanenin içeriği arasında nasıl bir bağ kurulmuştur?

3. "Eyerli Taş", "Kurt Taşı" gibi isimlendirmeler ve "Boynuzlu Maral Ana" gibi ifadeler, Türkçenin nesnelere ruh verme ve efsaneleri dil aracılığıyla yaşatma gücü hakkında ne söyler? Bu durumun, Türk dünyasındaki "ortak bellek" oluşumuna katkısını dil özellikleri açısından değerlendiriniz.

4. *Orhun Abideleri*'nin 8. yüzyılda dikilmiş, Türklerin bilinen ilk yazılı belgeleridir. Bu bilgilerden ve tarihsel öneminden hareketle, bu eserlerin sadece birer "anı taşı" değil, neden birer "kültürel hafıza vesikası" olduğunu gerekçeleriyle açıklayınız.

5. 11. yüzyılda kaleme alınan *Kutadgu Bilig* ve *Divanü Lügâti't-Türk* eserlerinin yazarlarını, yazılış amaçlarını ve Türk edebiyatı tarihindeki "ilk" olma özelliklerini (tür ve dil açısından) belirterek açıklayınız.

"Mahalle mektebine başladığım ilk günü bugün gibi hatırlarım. Üzerime yeni bir entari giydirmişler, başıma bir fes takmışlardı. Elimde cüz kesesi, kalbimde ise tarifi imkânsız bir heyecan vardı. Hoca Efendi'nin karşısında diz çöktüğümde, onun o sert ama şefkatli bakışları altında alfabenin ilk harflerini söylerken, aslında sadece okuma yazmayı değil, hayatın o disiplinli yoluna ilk adımımı attığımı çok sonraları anlayacaktım. O günün üzerinden elli yıl geçti ama o ahşap kokulu sınıfın havası hala burnumdadır."

6. Ziya Paşa'nın *Defter-i Amal* adlı eserinden alınan bu metinden hareketle, anı türünün en temel özelliklerini (zaman, anlatıcı türü ve gerçeklik ilişkisi) belirtiniz.

Anadolu'nun bu ücra köyünde, kerpiç duvarların arasında kendimi yeniden tanımaya çalışıyorum. Her sabah güneş, tozlu yolları aydınlatır. Köylüler ise sessizce tarlalarına giderler. Buraya geldiğim günden beri ruhumdaki fırtınalar sanki biraz dindi.

7. Metinde geçen fiilleri bulup kip ve kişi özelliğini tabloya yazınız.

Fiil	Kip	Kişi

Türk-İslam Edebiyatının kurucu şahsiyetlerinden biri olan Yusuf Has Hacib, 11. Yüzyılda Karahanlılar döneminde yaşamış büyük bir mütefekkir, şair ve devlet adamıdır. En önemli eseri olan *Kutadgu Bilig* (Mutluluk Veren Bilgi), Türk edebiyatında bir çok yönden ilk olma özelliğini taşır. Yusuf Has Hacib, bu eserinde ideal insan tipini ve adil bir devlet yönetiminin nasıl olması gerektiğini dört sembolik karakter üzerinden anlatmıştır. Adalet, akıl, saadet ve akıbet kavramlarını kişileştirerek toplumsal düzenin ahlaki temellerini belirlemiştir. Balasagun'da doğan ve eserini Kaşgarda tamamlayan yazar, Türk dilinin ve kültürünün İslamiyet ile harmanlanmasında öncü bir rol oynamıştır. Onun "insanı yaşatki devlet yaşasın" düsturuyla paralellik gösteren düşünceleri, yüz yıllar boyunca Türk Devlet geleneğine rehberlik etmiştir.

8. Verilen metinde yazımı yanlış olan kelimeleri bularak doğrularını yazınız.
